

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/39/2007

POSTAWY WOBEC WYBRANYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

W wydanej dziesięć lat temu publikacji „O stylach życia Polaków” przedstawiliśmy wyniki badań dotyczące powszechności zjawiska palenia papierosów wśród dorosłych obywateli, a także sposobu czy też – mówiąc inaczej – stylu picia alkoholu¹. W tym roku powtórzyliśmy zadawane wówczas pytania, a ponadto uzupełniliśmy badanie dodatkowymi zagadnieniami, które pozwalają uzyskać pełniejszy obraz korzystania przez dorosłych Polaków z różnego typu używek.

PAPIEROSY

Czy możemy mówić o takim zjawisku, jak moda na niepalenie; jeśli tak, to czy Polacy w jakimś stopniu ulegają tej modzie? Bez wątplenia czasy dla palaczy nie są już tak „przychylnie” jak kiedyś. Papierosy drożeją, coraz silniej akcentowany jest ich szkodliwy wpływ na zdrowie, podkreśla się wysoką umieralność palaczy, trwa dyskusja o całkowitym zakazie palenia w miejscach publicznych (taka regulacja prawna już obowiązuje w niektórych krajach) – są to tylko niektóre czynniki społeczno-kulturowe, które powinny skutecznie „odstraszać” od palenia tytoniu. Co na to Polacy?

W naszym sondażu², do palenia papierosów przyznaje się 31% ankietowanych. Dla porównania, dziesięć lat temu odsetek ten był o 6 punktów wyższy. Wyniki te ciekawie się prezentują, kiedy spojrzymy na nie pod kątem płci palaczy. W 1997 roku papierosy palił prawie co drugi mężczyzna (48%) i co czwarta kobieta (26%), obecnie odsetek kobiet palących tytoń prawie się nie zmienił (24%), natomiast o 10 punktów (do 38%) zmniejszył się odsetek mężczyzn sięgających po papierosy. Niektórzy eksperci interpretują to w ten sposób, że kobiety szybciej i w większym stopniu uzależniają się od pewnych substancji, w tym od nikotyny, a poza tym trudniej jest im rzucić palenie, ponieważ – jak dowodzą niektóre badania – palenie w przypadku wielu kobiet jest powiązane z kontrolą wagi i sylwetki.

---

¹ „Wartości, praca, zakupy ... O stylach życia Polaków”, red. Macieja Falkowska, CBOS, Warszawa 1997.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (201) zrealizowano w dniach 2–5 lutego 2007 roku na liczącej 931 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Rzucenie palenia może więc być postrzegane jako utrata kontroli nad tymi aspektami, co stanowi dodatkowy bodziec (prócz charakterystycznych dla obu płci objawów odstawienia), który utrudnia zerwanie z nałogiem.

Tabela 1

Czy pali Pan(i) papierosy?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	II 1997			II 2007		
	Ogółem (N=1716)	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem (N=931)	Mężczyźni	Kobiety
	w procentach					
Tak	37	48	26	31	38	24
Nie	63	52	74	69	62	76

Jeśli chodzi o społeczno-demograficzne cechy palaczy, to można wyróżnić dwie najistotniejsze (oprócz płci), które w dużym stopniu określają grupy odbiorców wyrobów tytoniowych. Przede wszystkim istotny jest tu poziom wykształcenia – stosunkowo częściej po papierosy sięgają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, rzadziej zaś ankietowani z wykształceniem wyższym. Drugim ważnym czynnikiem jest wiek. Najwięcej palaczy jest wśród osób w przedziale 35–44 oraz 45–54 lata – w każdej z tych grup wiekowych tytoń pali 45% badanych. Pocieszające jest to, że grupa najmłodszych palaczy (w wieku od 18 do 24 lat) zmniejszyła się w stosunku do 1997 roku z 35% do 26%, co jednak nie zmienia faktu, że nadal po papierosy sięga co czwarty młody człowiek. Dużą grupę palaczy stanowią ponadto robotnicy zarówno wykwalifikowani (43%), jak i niewykwalifikowani (45%) – są to najczęściej palące grupy zawodowe. Dodatkowo, znaczne odsetki palaczy są wśród osób z gospodarstw o najniższym poziomie dochodów *per capita* (47%) oraz wśród bezrobotnych (50%).

Warto jeszcze odnieść tegoroczne wyniki do tych z 1997 roku, uwzględniając jednocześnie płeć i wiek palących. Możemy zaobserwować, że mężczyźni ze wszystkich grup wiekowych rzadziej palą tytoń niż dziesięć lat temu. Najbardziej jednak widoczny jest zdecydowany spadek popularności palenia wśród najmłodszych mężczyzn (z 47% do 27%). Jeśli chodzi o kobiety w tym wieku, to odsetek palących właściwie się nie zmienił (różnica w granicach błędu statystycznego). Mniej niż w 1997 jest natomiast palaczek wśród kobiet w wieku od 25 do 34 lat (spadek o 14 punktów). Podsumowując, można powiedzieć, że w najmłodszych grupach popularność palenia jest zbliżona dla obu płci (w 1997 istniała tu duża dysproporcja). Jednak, jak pokazują wyniki, nie tyle zwiększył się odsetek młodych palących kobiet, ile spadła popularność palenia tytoniu wśród młodych mężczyzn.

Tabela 2

Wiek respondentów	Czy pali Pan(i) papierosy?							
	Tak				Nie			
	mężczyźni		kobiety		mężczyźni		kobiety	
	II 1997	II 2007	II 1997	II 2007	II 1997	II 2007	II 1997	II 2007
	w procentach							
18–24 lata	47	27	23	25	53	74	76	75
25–34	47	38	36	22	52	62	64	78
35–44	61	46	37	44	39	54	63	56
45–54	59	55	36	34	41	45	64	66
55–64	38	36	14	22	61	64	86	78
65 lat i więcej	27	21	7	4	72	80	92	96

Można sporządzić jeszcze inne zastawienie („pseudokohortowe”), które obrazuje zmiany w podejściu do palenia w kolejnych pokoleniach palaczy tytoniu. Dzięki niemu możliwe jest prześledzenie zmian, jakie zaszły na przykład wśród tych, którzy w 1997 roku byli między 18 a 24 rokiem życia, a dziś mają od 28 do 34 lat. Przedstawia to poniższa tabela.

Tabela 3

Wiek respondentów		Respondenci palący			
		mężczyźni		kobiety	
		II 1997	II 2007	II 1997	II 2007
w 1997 roku	w 2007 roku	w procentach			
18–24 lata	28–34 lata	47	42	23	29
25–34	35–44	47	46	36	44
35–44	45–54	61	55	37	34
45–54	55–64	59	36	36	22
55–64	65 i więcej	38	21	14	4

Wśród palących mężczyzn największe zmiany zaszły w grupach, które w 1997 roku były w przedziałach wieku 45–54 lata oraz 55–64 lata – populacje tych palaczy zmniejszyły się odpowiednio o 23 i 17 punktów. Prawdopodobną przyczyną ubytku palaczy w tych generacjach były problemy zdrowotne (albo też troska o zdrowie) związane pośrednio z wiekiem. Podobne zmiany, choć z mniejszym liczebnie ubytkiem palaczy, zaszły w tych generacjach kobiet. Przyrost liczby palaczek (o 6 punktów) nastąpił w pokoleniu kobiet

mających w 1997 od 18 do 24 lat oraz wśród tych, które dziesięć lat temu były między 25 a 34 rokiem życia (o 8 punktów).

Zdecydowana większość palących papierosy (84%) to palacze regularni, co stanowi jedną czwartą ogółu dorosłych. Pozostali – 16% (czyli 5% ogółu Polaków) – sięgają po papierosy tylko w pewnych okolicznościach, czyli, jak zwykle się mówi, okazjnie. Nałogowi palacze to wyraźnie częściej mężczyźni (91%) niż kobiety (76%), więc – jak wynika z deklaracji – kobietom częściej udaje się palić „od czasu do czasu”. Regularni palacze to także częściej osoby słabo wykształcone niż ankietowani z wykształceniem wyższym.

Tabela 4

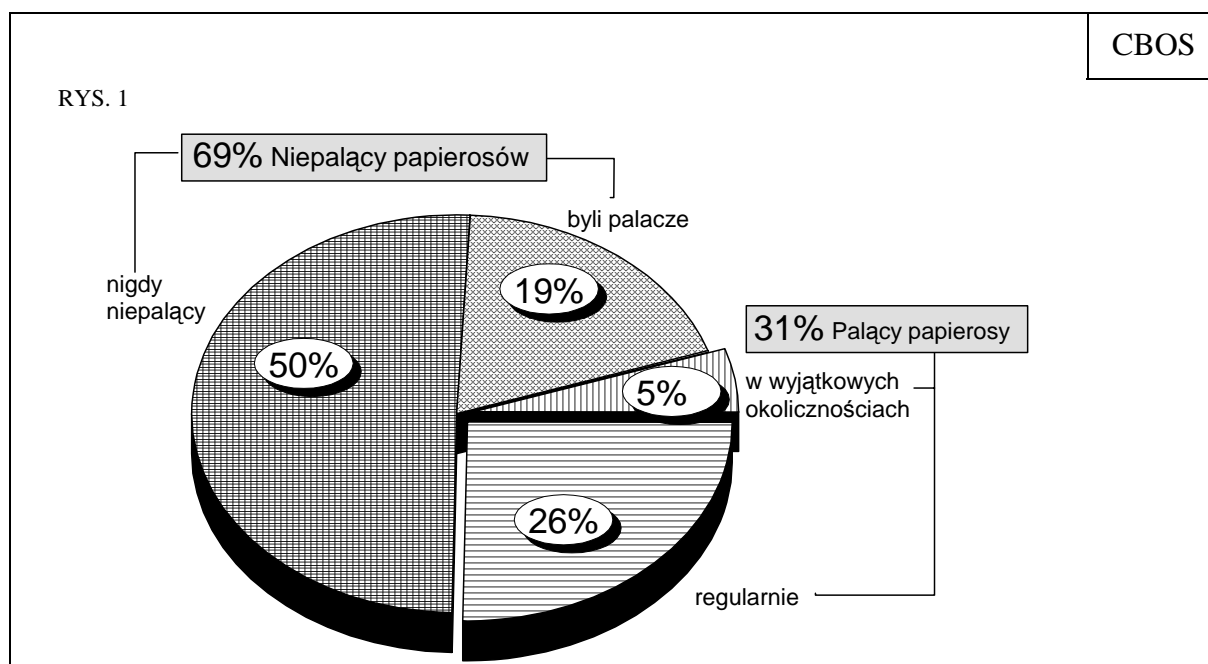
Czy pali Pan(i):	Odpowiedzi	
	osób palących (N=288)	ogółu badanych (N=931)
	w procentach	
- regularnie	84	26
- tylko w wyjątkowych sytuacjach, okazjnie	16	5

O regularne palenie papierosów w przeszłości zapytaliśmy tych respondentów, którzy obecnie deklarują niepalenie, oraz grupę sięgających po papierosa tylko w wyjątkowych okolicznościach. Ponad jedna czwarta z nich (28%) przyznaje, że kiedyś palili papierosy regularnie (21% wszystkich dorosłych), ale obecnie albo wcale nie palą, albo robią to tylko okazjnie. Pozostali z grupy niepalących (72%) nigdy nie palili nałogowo (53% ogółu Polaków). Do regularnego palenia w przeszłości przyznaje się 40% mężczyzn, którzy obecnie nie palą, oraz prawie co piąta niepaląca dziś regularnie kobieta.

Tabela 5

Czy w przeszłości palił(a) Pan(i) regularnie papierosy?	Odpowiedzi	
	osób niepalących i tych, którzy palą okazjnie (N=686)	ogółu badanych (N=931)
	w procentach	
Tak	28	21
Nie	72	53

Podsumowanie przedstawionych wyników prezentujemy na poniższym rysunku.

W tabeli 5 wśród byłych regularnych palaczy oraz wśród tych, którzy nigdy nie palili regularnie, zostały uwzględnione także osoby palące obecnie tylko w wyjątkowych okolicznościach. Na rysunku palacze okazjni stanowią oddzielną kategorię klasyfikowaną do osób palących

Jakie czynniki motywują Polaków do rzucenia palenia? Większość ankietowanych, którym udało się albo całkowicie rzucić palenie, albo też ograniczyć je do wyjątkowych okoliczności, wymienia zdrowie jako główny powód zerwania z nałogiem (68%); wśród nich są tacy, którzy przestali palić z troski o swoje zdrowie, dbałość o kondycję oraz ogólne przekonanie o szkodliwości tej używki (36%), ale także ci, którzy rzucili tytoń ze względu na zły stan zdrowia (24%) – dolegliwości często spowodowane paleniem, jak choroby płuc czy problemy z sercem. Część osób z tej grupy (8%) argumentowała swoje zerwanie z tym nałogiem kwestiami związanymi ze zdrowiem rodziny, a więc zajściem w ciążę czy też troską o zdrowie innych domowników. Co czwarty były palacz (26%) rzucił palenie z przyczyn finansowych. Pojawiały się tu takie uzasadnienia, jak: podwyżki cen papierosów, brak pieniędzy na kontynuowanie nałogu oraz próba ograniczenia zbędnych w istocie wydatków. Niektórzy stwierdzali, że koniec palenia był związany z silnym postanowieniem, żeby przestać, i po prostu wolą rzucenia papierosów (9%). Inni respondenci (5%) wspominali o znudzeniu paleniem czy nawet o obrzydzeniu do papierosów i wszelkich aspektów palenia.

		CBOS
Jaki był główny powód tego, że przestał(a) Pan(i) palić? (N=188)		
Przyczyny związane ze zdrowiem		68%
Przyczyny materialne / finansowe		26%
Postanowienie, silna wola niepalenia		9%
Niechęć do papierosów, znudzenie paleniem		5%
Motywacja ze strony bliskich		3%
Przyczyny związane z religią, z wiarą		1%
Moda na niepalenie		1%
Zakaz palenia		mniej niż 1%
Ogólne uzasadnienia		4%
Brak powodu		2%
Inne przyczyny		2%
Trudno powiedzieć		1%
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli podawać różne powody		

Wróćmy jeszcze do tych, którzy nadal palą papierosy w sposób regularny. Dorośli palacze wypalają średnio 17 papierosów w ciągu dnia. Niemal połowa palących respondentów (46%) przyznała, że wypala 20 papierosów dziennie, czyli jedną paczkę. Najwięcej regularnych „nikotynistów” (62%) wypala od ponad pół paczki papierosów do jednej paczki dziennie. O połowę mniejsza grupa (30%) pali dziennie do pół paczki papierosów, przy czym 23% spośród nich deklaruje palenie dokładnie pół paczki dziennie. Nieliczni respondenci (2%) przyznali, że palą w granicach od ponad półtorej do dwóch paczek dziennie.

Tabela 6

Liczba wypalanych dziennie papierosów	1–10	11–20	21–30	31–40	41–50
Odsetki regularnych palaczy (N=243)	30	62	7	2	Mniej niż 1%

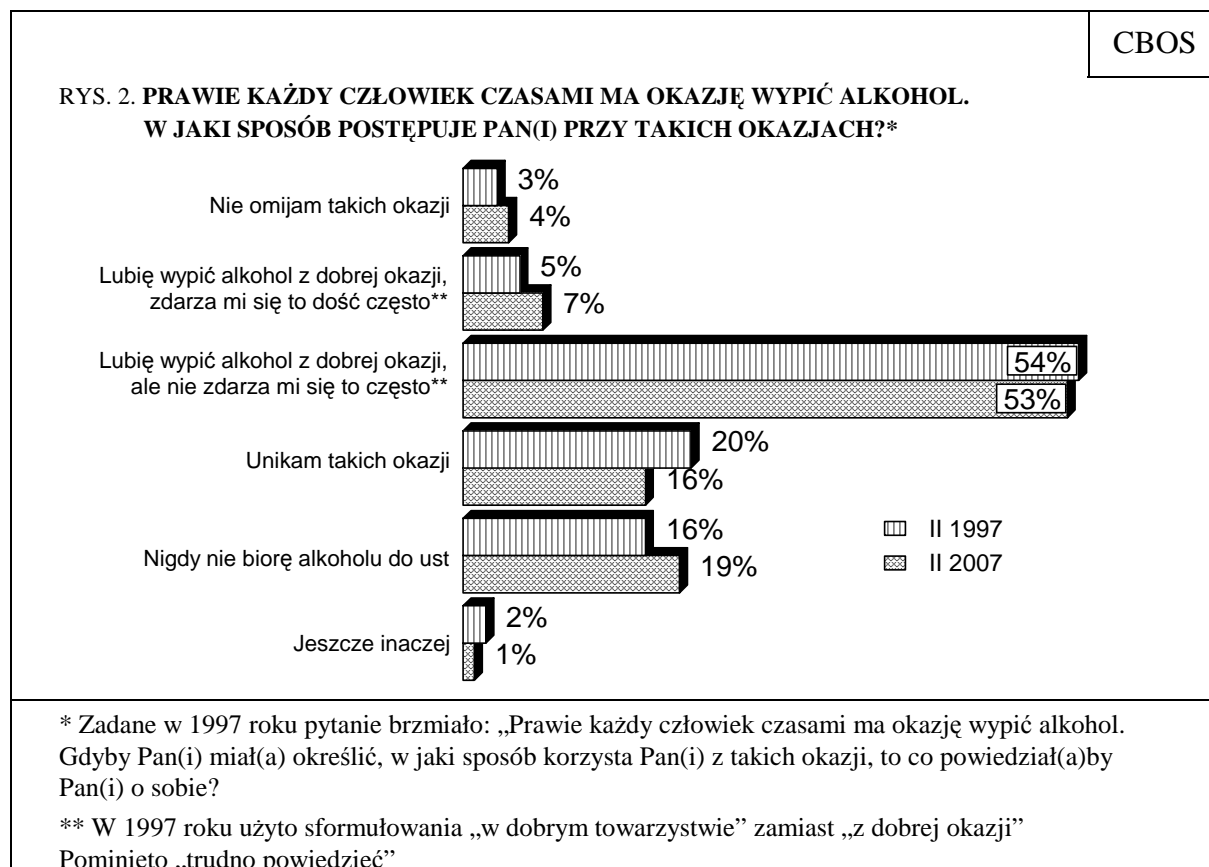
Dzienne zapotrzebowanie na papierosy jest nieco inne u mężczyzn niż w przypadku kobiet. Kobietom częściej niż mężczyznom wystarcza pół paczki dziennie. Co prawda zarówno większość mężczyzn, jak i kobiet wypala od ponad pół do jednej paczki, jednak właściwie tylko mężczyźni (10%), przy znikomym odsetku kobiet (1%) palą dziennie więcej niż jedną do półtorej paczki papierosów.

ALKOHOL – JAK CZĘSTO I CO PIJĄ POLACY

Na wstępie należy zaznaczyć, że nie badaliśmy zasięgu zjawiska spożywania alkoholu; nie próbowaliśmy również określić skali patologicznego picia alkoholu w Polsce. Zadane w tegorocznym sondażu pytania miały raczej na celu określenie czegoś, co można by nazwać akceptowanym sposobem czy też stylem picia.

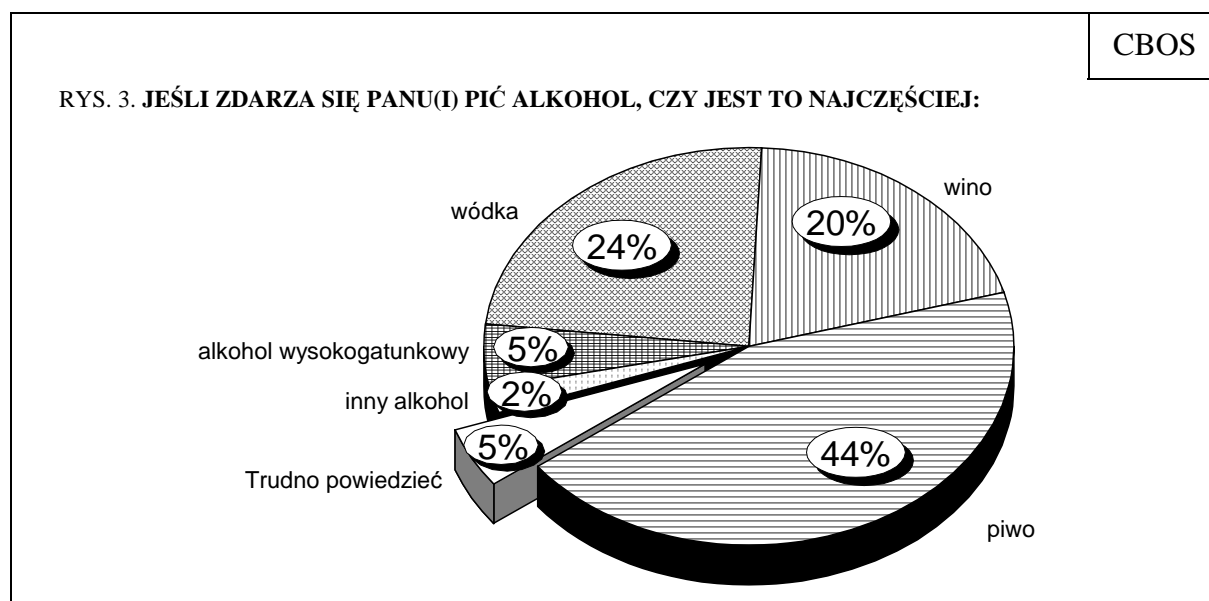
Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie.

Alkohol częściej piją mężczyźni niż kobiety. Wśród kobiet jest także prawie trzykrotnie więcej abstynentek (28%) niż w grupie mężczyzn (10%). Dla bardziej klarownej analizy można połączyć ze sobą dwie pierwsze kategorie oraz dwie kolejne uzyskując tym samym dwie grupy: pierwsza to respondenci, którzy piją alkohol często (11%), druga zaś to ci, którzy przyznają się do umiarkowanego i rzadkiego jego spożywania (69%). W takim ujęciu łatwo zauważyć, że częściej niż inni piją alkohol ludzie młodzi (do 24 roku życia), uczniowie i studenci, a także osoby bezrobotne. Abstynenci alkoholowi to najczęściej ludzie starsi, emeryci i renciści, ale również ankietowani o niskim poziomie wykształcenia – w grupie niepijących znajduje się 37% dorosłych z wykształceniem podstawowym.

Ulubionym i najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo – 44% ankietowanych deklaruje, że jeśli pije alkohol, to jest to głównie ten napój. Drugim w rankingu popularności trunkiem jest wódka – wskazuje ją co czwarty Polak niestroniący od alkoholu, natomiast wino jest preferowane przez jedną piątą badanych z tej grupy. Niewielką popularnością cieszą się zaś alkohole wysokogatunkowe (5%), takie jak koniak czy whisky. Niektórzy respondenci (2%) wśród najchętniej pitych alkoholi wskazywali kategorię *inne*, wymieniając takie trunki, jak: wino własnej roboty, nalewki, drinki czy szampan.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU (N=753)

Preferencje w wyborze alkoholu są ściśle związane z płcią badanych (zob. tabele aneksowe). Piwo jest ulubionym napojem alkoholowym większości mężczyzn (62%) i co czwartej kobiety (24%). Kobiety wyraźnie częściej niż mężczyźni przyznają, że wolą pić

wino (38% wobec 5%). Zgodność płci występuje w stosunku do wódki – najczęściej ze wszystkich trunków pije ją co czwarty mężczyzna (25%) i niemal tyle samo kobiet (23%).

Piwo ma swoich miłośników najczęściej wśród ludzi młodych, a odsetek wymieniających ten napój maleje wraz z wiekiem badanych. Odwrotną zależność obserwujemy w przypadku wódki – popularność tego alkoholu jest tym wyższa, im starsi są ankietowani. Koniak, whisky i pochodne alkohole cieszą się popularnością głównie osób starszych, ale bardziej niż inni lubią je także ludzie lepiej wykształceni, kadra kierownicza i inteligencja oraz respondenci najlepiej sytuowani. Również wino jest wybierane częściej przez osoby z wyższym wykształceniem, natomiast praktycznie nie wymieniają go robotnicy i rolnicy – najbardziej cenionym przez nich napojem jest piwo.

Tabela 7

Jak często zdarza się Panu(i) wypić:	Raz w miesiącu	Dwa–trzy razy w miesiącu	Cztery–pięć razy w miesiącu	Sześć i więcej razy w miesiącu	Wcale
	w procentach				
- piwo	26	18	13	12	31
- wino	30	8	4	2	57
- wódkę	41	12	2	2	42
- alkohol wysokogatunkowy	15	2	0	1	81
N=748					

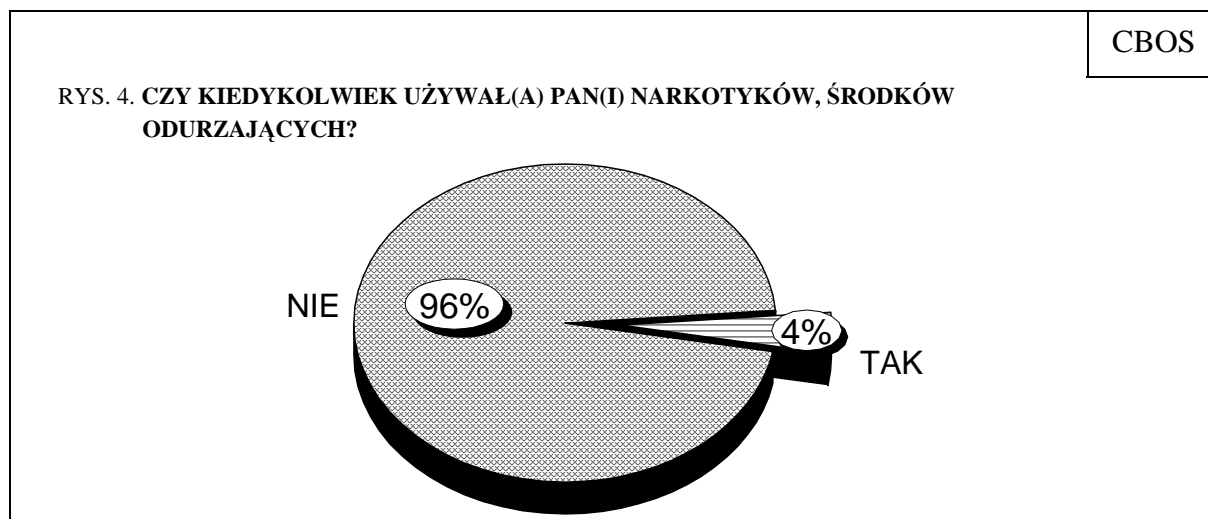
Powyzsza tabela potwierdza popularność piwa wśród osób, które piją alkohol. Piwo jest jednocześnie napojem bardziej „uniwersalnym” niż pozostałe. Jak pokazują wyniki jest to trunek pity częściej niż inne, najmniej badanych twierdzi także, że nie spożywa go wcale. Ciekawe, choć nie do końca zaskakujące jest to, że dorośli częściej piją wódkę niż wino. Najwyraźniej styl picia wina do posiłków nie jest w Polsce popularny, jak choćby w niektórych krajach Europy Zachodniej.

Raz w miesiącu pije wino dwukrotnie więcej kobiet (40%) niż mężczyzn (20%). Wódkę zaś raz w miesiącu pije co drugi mężczyzna (50%) i co trzecia kobieta (32%). Dodatkowo prawie trzykrotnie więcej mężczyzn niż kobiet pije ją 2–3 razy w miesiącu. Niewielka popularność alkoholi wysokogatunkowych jest prawdopodobnie spowodowana ich relatywnie wysokimi cenami – piją je głównie ankietowani o wysokich dochodach, lepiej wykształceni i pracujący na stanowiskach kierowniczych.

NARKOTYKI

W tegorocznym sondażu zadaliśmy ankietowanym pytanie drażliwe, które może budzić pewien niepokój. Przyznanie się do używania narkotyków (lub nawet jednorazowej próby) jest w istocie przyznaniem się do czynu karalnego w Polsce. Ponadto używanie narkotyków nie jest czymś powszechnie akceptowanym, dlatego też spodziewaliśmy się niewielkiego odsetka odpowiedzi twierdzących. Aby poszerzyć kontekst rozważań, warto przywołać wyniki, które przedstawiono w „Diagnozie społecznej 2005”³. Liczba osób, które przyznały, że w roku poprzedzającym badanie próbowały narkotyków, wynosiła 1,2% (N=8609) w populacji powyżej 15 roku życia i był to najwyższy odsetek zanotowany od 1992 roku.

W naszym sondażu 4% dorosłych przyznaje się do używania narkotyków. Należy zaznaczyć, że pytaliśmy respondentów, czy **kiedykolwiek** próbowali narkotyków, nie zawiązując doświadczeń z tego typu używkami do określonego przedziału czasowego, co mogło wpłynąć na większą liczbę odpowiedzi twierdzących, niż gdybyśmy zadali pytanie na przykład o ostatnie dwanaście miesięcy.

Łatwo zauważyć, że ci, którzy mają za sobą jakieś próby z narkotykami, to ludzie młodzi. Powyżej 34 roku życia nikt nie przyznaje się do tego, że kiedykolwiek ich próbował. Narkotyków używali głównie mężczyźni (6%) i tylko 1% respondentek.

³ „Diagnoza społeczna 2005. Warunki i jakość życia Polaków”, red. Janusz Czapiński i Tomasz Panek, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, 2006.

Tabela 8

Wiek respondentów	Czy kiedykolwiek używał(a) Pan(i) narkotyków, środków odurzających?			
	Mężczyźni		Kobiety	
	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach			
18–24 lata	18	82	6	94
25–34	17	83	3	97
35–44	0	100	0	100
45–54	0	100	0	100
55–64	0	100	0	100
65 lat i więcej	0	100	0	100

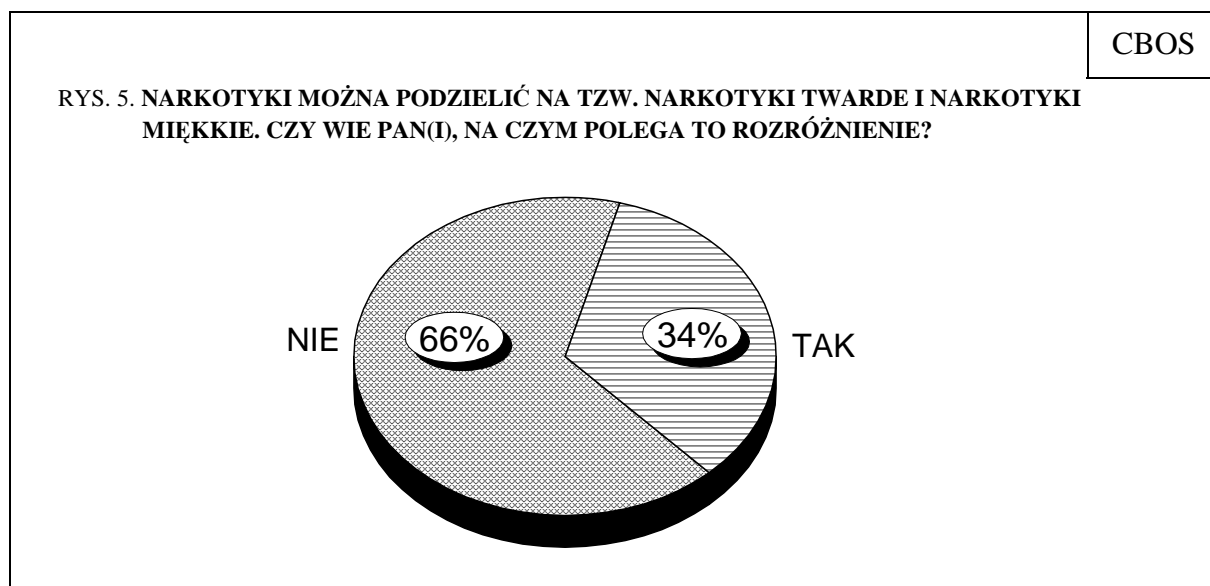
Do kontaktów z tego typu używkami częściej przyznają się najmłodsi ankietowani mężczyźni. W tym przedziale wiekowym jest ich trzy razy więcej niż kobiet próbujących narkotyków. Ta różnica jest jeszcze bardziej znacząca wśród osób mających od 25 do 34 lat, gdyż w tej grupie do używania nielegalnych substancji odurzających przyznaje się 17% mężczyzn i tylko 3% kobiet. Mniejsza różnica między mężczyznami i kobietami wśród najmłodszych respondentów niż wśród ankietowanych od 25 do 34 roku życia może oznaczać, że postępuje proces egalitaryzacji w odniesieniu do nielegalnych środków odurzających. Świadczyłoby to więc, że jeszcze na poziomie młodzieży wkraczającej w dorosłość kobiety częściej zaczynają sięgać po narkotyki, a tym samym zmniejsza się różnica w społecznej percepcji narkotyków między płciami.

Dodatkowo warto zauważyć, że osoby przyznające się do kontaktu z narkotykami to częściej ankietowani niepraktykujący religijnie, niż ci, którzy z mniejszą lub większą regularnością biorą udział w praktykach religijnych.

Interesował nas także stosunek ankietowanych do substancji psychoaktywnych, zwanych potocznie miękkimi narkotykami. Na początek sprawdziliśmy, czy badani słyszeli o popularnym, choć nie do końca precyzyjnym podziale narkotyków na tzw. miękkie i twarde. Ogólnie przyjmuje się, że narkotyki miękkie to konopie indyjskie i ich przetwory (np. haszysz, marihuana). Uważa się również, że ich szkodliwy wpływ na zdrowie jest relatywnie niższy niż w przypadku narkotyków twardych, nie przypisuje się im także właściwości wywoływania uzależnienia fizycznego – nie występują w ich przypadku

symptomy takie, jak zwiększona tolerancja i negatywne objawy odstawienia. Niektórzy jednak sądzą, że można zaobserwować pewne objawy uzależnienia fizycznego np. u regularnych palaczy marihuany. Chociaż więc podział pod kątem szkodliwości czy też stopnia, w jakim dana substancja uzależnia, jest kwestia sporną, zapytaliśmy dorosłych o ich stosunek do tej kwestii.

Zacznijmy od tego, że większość respondentów (66%) nie wie, na czym polega rozróżnienie na narkotyki twarde i miękkie.

Wiedza o tym rozróżnieniu jest najczęściej związana z wiekiem badanych – im są młodszy, tym częściej deklarują, że rozumieją, na czym polega taki podział. Twierdzących odpowiedzi częściej niż inni udzielali również ankietowani z wyższym wykształceniem (70%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej, inteligencji (74%). Dodatkowo wśród tych, którzy nie praktykują religijnie, ponad połowa wie, na czym polega rozróżnienie na miękkie i twarde narkotyki.

O opinię dotyczącą miękkich narkotyków byli pytani tylko ci respondenci, którzy wiedzieli, na czym polega powyższy podział. Zdecydowana większość z nich (82%) jest zdania, że miękkie narkotyki zarówno uzależniają, jak też są szkodliwe dla zdrowia. Co dziesiąty pytany wyraża opinię, że miękkie narkotyki nie uzależniają, mimo to są szkodliwe dla zdrowia.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW ROZUMIEJĄCYCH ROZRÓŻNIENIE NA NARKOTYKI MIĘKKIE I TWARDE (N=319)

		CBOS
Czy uważa Pan(i), że tzw. miękkie narkotyki:		
- uzależniają i są szkodliwe dla zdrowia	82%	
- uzależniają, ale nie są szkodliwe dla zdrowia	5%	
- nie uzależniają, ale są szkodliwe dla zdrowia	10%	
- nie uzależniają i nie są szkodliwe dla zdrowia	1%	
Trudno powiedzieć	2%	

Łącznie o uzależniających właściwościach miękkich narkotyków jest przekonanych 87% tych, którym zadano pytanie (czyli 30% wszystkich dorosłych). Natomiast 92% przypisuje im ogólnie rozumiany szkodliwy wpływ na zdrowie (32% ogółu Polaków). Tak więc nieco większa liczba ankietowanych akcentuje szkodliwość miękkich narkotyków niż ich uzależniające właściwości, co w jakimś stopniu jest zgodne z prawdą. Chociaż najmłodszy ankietowani w większości również są zdania, że miękkie narkotyki uzależniają i są szkodliwe, częściej niż inne grupy wiekowe wskazują odpowiedź, że ten rodzaj narkotyków nie uzależnia, mimo że szkodzi zdrowiu.

Od 1997 roku spadła liczba Polaków palących papierosy. Jest to głównie spowodowane zmniejszaniem się populacji palących mężczyzn, ponieważ odsetek palaczy jest zbliżony do tego, jaki zanotowaliśmy dziesięć lat temu.

Nie zmienił się znacząco styl picia alkoholu wśród dorosłych. Nadal większość Polaków deklaruje (i przede wszystkim należy to traktować jako deklarację), że spożywa napoje alkoholowe w sposób umiarkowany przy sprzyjających temu okazjach. Ulubionym i najczęściej pitym napojem alkoholowym jest piwo. Dodatkowo znaczna część społeczeństwa wyżej ceni mocniejsze trunki – takie jak wódka – niż wino.

Nielegalnych substancji psychoaktywnych próbowało 4% dorosłych Polaków i choć w skali kraju może się to wydawać niewielką grupą, należy pamiętać, że składa się ona właściwie tylko z ankietowanych do 34 roku życia. Tak więc mniej więcej co dziesiąty dorosły, który nie przekroczył 34 roku życia, miał już doświadczenia z narkotykami.

Większość Polaków nie wie, na czym polega podział narkotyków na twarde i miękkie. Niewiedza ta jest w dużym stopniu uzasadniona. Podział ten może być dla opinii społecznej istotny o tyle, o ile jest on związany z regulacjami prawnymi, które na takim rozróżnieniu bazują. Ponieważ kwestia legalizacji jakichkolwiek narkotyków nie stanowi obecnie istotnego społecznie tematu, stąd wiedza w tej sprawie jest niewielka, a dysponują nią głównie ludzie młodzi. Ponadto społeczna percepcja narkotyków miękkich jest w gruncie rzeczy negatywna. Większość dorosłych uważa, że te substancje zarówno szkodzą zdrowiu, jak i uzależniają, niewielu zaś wskazuje na brak właściwości uzależniających. Można więc z dużym prawdopodobieństwem powiedzieć, że zastosowanie legislacyjnych rozwiązań holenderskich w Polsce byłoby ze społecznego punktu widzenia kontrowersyjnym pomysłem.

Opracował

Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1. Czy pali Pan(i) papierosy?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	31	69	931
Płeć			
Mężczyźni	38	62	445
Kobiety	24	76	486
Wiek			
18-24 lat	26	74	134
25-34	30	70	176
35-44	45	55	145
45-54	45	55	177
55-64	29	71	132
65 lat i więcej	10	90	167
Miejsce zamieszkania			
Wieś	29	71	357
Miasto do 20 tys.	31	69	121
20-100 tys.	29	71	182
101-500 tys.	36	64	167
501 tys. i więcej mieszk.	33	67	104
Wykształcenie			
Podstawowe	27	73	268
Zasadnicze zawodowe	48	52	247
Średnie	25	75	320
Wyższe	16	84	97
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	25	75	57
Prac. umysł. niż. szczebla	22	78	67
Pracownicy fiz. - umysł.	40	60	79
Robotnicy wykwalifikowani	43	57	95
Robotnicy niewykwalifik.	45	55	44
Rolnicy	39	61	49
Pracujący na własny rach.	40	60	28
Bierni zawodowo			
Renciści	35	65	79
Emeryci	13	87	218
Uczniowie i studenci	18	82	62
Bezrobotni	50	50	109
Gospodynie domowe i inni	30	70	42
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	32	68	112
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	39	61	78
sekt. pryw. poza rolnict.	37	63	186
prywatnym gosp. rolnym	39	61	51
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	47	53	85
301-500	36	64	117
501-900	31	69	199
901-1200	22	78	90
Powyżej 1200 zł	34	66	75
Ocena własnych war. mater.			
Złe	43	57	215
Średnie	30	70	426
Dobre	23	77	289
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	15	85	56
Raz w tygodniu	27	73	485
1-2 razy w miesiącu	34	66	141
Kilka razy w roku	45	55	148
W ogóle nie uczestniczy	33	67	101
Poglądy polityczne			
Lewica	30	70	106
Centrum	33	67	273
Prawica	29	71	262
Trudno powiedzieć	31	69	290

Tabela 2. Jeżeli tak to, czy pali Pan(i): 1 - regularnie;
2 - tylko w wyjątkowych sytuacjach, okazjnie

(%)

	1	2	Liczba osób
Ogółem	84	16	288
Płeć			
Mężczyźni	91	9	170
Kobiety	76	24	117
Wiek			
18-24 lat	78	22	35
25-34	83	17	54
35-44	84	16	65
45-54	86	14	79
55-64	82	18	38
65 lat i więcej	100	0	17
Miejsce zamieszkania			
Wieś	81	19	103
Miasto do 20 tys.	88	12	38
20-100 tys.	85	15	52
101-500 tys.	85	15	60
501 tys.i więcej mieszk.	91	9	35
Wykształcenie			
Podstawowe	93	7	73
Zasadnicze zawodowe	83	17	118
Średnie	81	19	81
Wyższe	74	26	16
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	83	17	14
Prac.umysł.niż.szczebła	68	32	15
Pracownicy fiz.- umysł.	86	14	32
Robotnicy wykwalifikowani	89	11	41
Robotnicy niewykwalifik.	96	4	20
Rolnicy	88	12	19
Pracujący na własny rach.	89	11	11
Bierni zawodowo			
Renciści	79	21	27
Emeryci	89	11	29
Uczniowie i studenci	72	28	11
Bezrobotni	83	17	55
Gospodynie domowe i inni	81	19	13
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	80	20	36
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	86	14	30
sekt. pryw. poza rolnict.	87	13	68
prywatnym gosp. rolnym	88	12	20
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	84	16	40
301-500	84	16	42
501-900	85	15	61
901-1200	80	20	20
Powyżej 1200 zł	80	20	25
Ocena własnych war. mater.			
Złe	89	11	93
Średnie	83	17	127
Dobre	80	20	68
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	82	18	8
Raz w tygodniu	78	22	133
1-2 razy w miesiącu	87	13	47
Kilka razy w roku	89	11	66
W ogóle nie uczestniczy	98	2	33
Poglądy polityczne			
Lewica	87	13	31
Centrum	87	13	90
Prawica	81	19	76
Trudno powiedzieć	84	16	90

Tabela 3. Czy w przeszłości palił(a) Pan(i) regularnie papierosy?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	28	72	686
Płeć			
Mężczyźni	40	60	290
Kobiety	19	81	396
Wiek			
18-24 lat	16	84	107
25-34	27	73	130
35-44	33	67	90
45-54	23	77	108
55-64	41	59	101
65 lat i więcej	28	72	150
Miejsce zamieszkania			
Wieś	23	77	272
Miasto do 20 tys.	31	69	88
20-100 tys.	30	70	137
101-500 tys.	30	70	116
501 tys.i więcej mieszk.	34	66	73
Wykształcenie			
Podstawowe	29	71	200
Zasadnicze zawodowe	31	69	148
Średnie	22	78	252
Wyższe	38	62	85
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	30	70	45
Prac.umysł.niż.szczebła	22	78	57
Pracownicy fiz.- umysł.	25	75	52
Robotnicy wykwalifikowani	39	61	59
Robotnicy niewykwalifik.	29	71	25
Rolnicy	26	74	32
Pracujący na własny rach.	31	69	17
Bierni zawodowo			
Renciści	18	82	57
Emeryci	32	68	192
Uczniowie i studenci	13	87	54
Bezrobotni	26	74	63
Gospodynie domowe i inni	33	67	32
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	22	78	83
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	30	70	52
sekt. pryw. poza rolnict.	33	67	126
prywatnym gosp. rolnym	25	75	33
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	45	55	51
301-500	23	77	82
501-900	30	70	146
901-1200	48	52	72
Powyżej 1200 zł	35	65	55
Ocena własnych war. mater.			
Złe	28	72	133
Średnie	28	72	318
Dobre	26	74	235
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	21	79	49
Raz w tygodniu	27	73	381
1-2 razy w miesiącu	22	78	99
Kilka razy w roku	31	69	89
W ogóle nie uczestniczy	39	61	69
Poglądy polityczne			
Lewica	37	63	79
Centrum	29	71	194
Prawica	33	67	199
Trudno powiedzieć	19	81	214

Tabela 4. Prawie każdy człowiek czasami ma okazję wypić alkohol. W jaki sposób postępuje Pan(i) przy takich okazjach?
 1 - Nie omijam takich okazji; 2 - Lubię wypić alkohol z dobrej okazji, zdarza mi się to dość często;
 3 - Lubię wypić alkohol z dobrej okazji, ale nie zdarza mi się to często; 4 - Unikam takich okazji;
 5 - Nigdy nie biore alkoholu do ust; 6 - Jeszcze inaczej

(%)

	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	7	53	16	19	1	1	931
Płeć								
Mężczyźni	6	10	58	14	10	1	1	445
Kobiety	2	3	48	17	28	1	1	486
Wiek								
18-24 lat	6	11	57	13	11	1	2	134
25-34	3	9	60	18	8	0	1	176
35-44	5	5	59	15	13	1	2	145
45-54	5	7	58	14	14	1	1	177
55-64	4	3	51	17	22	1	1	132
65 lat i więcej	1	3	32	17	45	1	1	167
Miejsce zamieszkania								
Wieś	4	6	50	16	23	0	0	357
Miasto do 20 tys.	2	3	50	23	22	1	0	121
20-100 tys.	2	6	55	14	17	1	5	182
101-500 tys.	7	9	52	14	16	1	0	167
501 tys. i więcej mieszk.	4	8	64	11	11	3	0	104
Wykształcenie								
Podstawowe	3	5	37	18	37	0	0	268
Zasadnicze zawodowe	5	9	54	18	12	1	1	247
Średnie	3	6	61	13	14	1	1	320
Wyższe	4	6	68	13	5	0	3	97
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	1	4	74	12	5	1	2	57
Prac.umysł.niż.szczebła	2	8	70	13	3	3	2	67
Pracownicy fiz.- umysł.	2	8	61	10	19	0	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	4	9	66	16	5	0	0	95
Robotnicy niewykwalifik.	4	8	40	25	16	2	5	44
Rolnicy	2	10	56	15	15	0	2	49
Pracujący na własny rach.	4	7	77	0	12	0	0	28
Bierni zawodowo								
Renciści	3	4	28	22	41	2	1	79
Emeryci	1	4	42	18	34	1	1	218
Uczniowie i studenci	4	17	63	7	6	0	3	62
Bezrobotni	16	5	49	16	14	0	0	109
Gospodynie domowe i inni	2	2	47	26	24	0	0	42
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	2	3	66	12	12	2	3	112
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	3	6	67	15	6	1	3	78
sekt. pryw. poza rolnict.	3	11	64	12	9	0	0	186
prywatnym gosp. rolnym	4	10	56	12	18	0	0	51
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	7	6	51	20	15	0	0	85
301-500	2	2	55	21	18	3	0	117
501-900	4	8	45	14	28	1	1	199
901-1200	3	6	61	15	15	0	0	90
Powyżej 1200 zł	3	7	68	10	10	1	1	75
Ocena własnych war. mater.								
Złe	7	6	47	13	24	1	1	215
Średnie	3	5	51	19	21	1	1	426
Dobre	3	8	61	13	13	0	1	289
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	4	9	45	13	27	3	0	56
Raz w tygodniu	2	5	53	17	22	1	1	485
1-2 razy w miesiącu	7	10	50	18	15	0	1	141
Kilka razy w roku	7	7	53	15	15	1	2	148
W ogóle nie uczestniczy	4	8	60	10	15	1	2	101
Poglądy polityczne								
Lewica	4	8	65	12	11	0	1	106
Centrum	4	4	59	15	16	1	0	273
Prawica	6	7	51	16	16	1	2	262
Trudno powiedzieć	2	7	44	17	27	1	1	290

Tabela 5. Prawie każdy człowiek czasami ma okazję wypić alkohol. W jaki sposób postępuje Pan(i) przy takich okazjach?

(%)

	Pije często	Czasem	Wcale	Inne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	69	19	1	1	931
Płeć						
Mężczyźni	16	73	10	1	1	445
Kobiety	5	65	28	1	1	486
Wiek						
18-24 lat	17	70	11	1	2	134
25-34	12	78	8	0	1	176
35-44	10	74	13	1	2	145
45-54	12	72	14	1	1	177
55-64	7	69	22	1	1	132
65 lat i więcej	4	49	45	1	1	167
Miejsce zamieszkania						
Wies	11	66	23	0	0	357
Miasto do 20 tys.	5	73	22	1	0	121
20-100 tys.	8	69	17	1	5	182
101-500 tys.	17	66	16	1	0	167
501 tys. i więcej mieszk.	11	75	11	3	0	104
Wykształcenie						
Podstawowe	9	54	37	0	0	268
Zasadnicze zawodowe	14	72	12	1	1	247
Średnie	9	74	14	1	1	320
Wyższe	11	82	5	0	3	97
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	6	86	5	1	2	57
Prac.umysł.niż.szczebła	10	83	3	3	2	67
Pracownicy fiz.- umysł.	10	70	19	0	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	13	82	5	0	0	95
Robotnicy niewykwalifik.	12	65	16	2	5	44
Rolnicy	12	71	15	0	2	49
Pracujący na własny rach.	11	77	12	0	0	28
Bierni zawodowo						
Renciści	7	50	41	2	1	79
Emeryci	5	60	34	1	1	218
Uczniowie i studenci	21	70	6	0	3	62
Bezrobotni	22	65	14	0	0	109
Gospodynie domowe i inni	4	72	24	0	0	42
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	5	78	12	2	3	112
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	8	82	6	1	3	78
sekt. pryw. poza rolnict.	14	77	9	0	0	186
prywatnym gosp. rolnym	14	68	18	0	0	51
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	13	71	15	0	0	85
301-500	4	75	18	3	0	117
501-900	11	59	28	1	1	199
901-1200	10	75	15	0	0	90
Powyżej 1200 zł	10	78	10	1	1	75
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	60	24	1	1	215
Średnie	8	69	21	1	1	426
Dobre	12	74	13	0	1	289
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	58	27	3	0	56
Raz w tygodniu	7	70	22	1	1	485
1-2 razy w miesiącu	16	68	15	0	1	141
Kilka razy w roku	14	67	15	1	2	148
W ogóle nie uczestniczy	12	70	15	1	2	101
Poglądy polityczne						
Lewica	12	77	11	0	1	106
Centrum	8	75	16	1	0	273
Prawica	13	67	16	1	2	262
Trudno powiedzieć	10	61	27	1	1	290

Tabela 6. Jeśli zdarza się Panu(i) pić alkohol, czy jest to najczęściej:

(%)

	piwo	wino	wódka	alkohol wysoko- gatunkowy	Inne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	20	24	5	2	5	753
Płeć							
Mężczyźni	62	5	25	3	1	4	403
Kobiety	24	38	23	7	3	5	350
Wiek							
18-24 lat	65	14	12	2	0	6	120
25-34	58	24	12	3	1	2	162
35-44	52	21	18	3	1	5	126
45-54	35	19	35	5	2	4	152
55-64	29	23	36	5	3	3	103
65 lat i więcej	17	17	40	12	4	9	92
Miejsce zamieszkania							
Wieś	50	17	25	3	1	3	275
Miasto do 20 tys.	42	14	29	8	1	5	95
20-100 tys.	39	23	21	7	0	10	150
101-500 tys.	45	22	23	3	5	2	140
501 tys.i więcej mieszk.	39	25	23	5	3	4	93
Wykształcenie							
Podstawowe	41	15	30	4	3	7	170
Zasadnicze zawodowe	56	12	23	3	1	4	217
Średnie	39	26	25	4	2	3	274
Wyższe	39	30	13	12	1	6	92
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	40	32	10	14	0	3	54
Prac.umysł.niż.szczębła	27	30	25	7	3	8	65
Pracownicy fiz.- umysł.	59	21	12	2	0	6	65
Robotnicy wykwalifikowani	58	6	31	0	2	2	90
Robotnicy niewykwalifik.	59	6	25	0	3	8	38
Rolnicy	59	0	38	0	0	3	42
Pracujący na własny rach.	46	22	17	8	4	4	25
Bierni zawodowo							
Renciści	37	27	24	2	0	11	47
Emeryci	22	21	40	8	6	4	144
Uczniowie i studenci	56	21	13	3	0	7	58
Bezrobotni	60	17	18	3	0	1	94
Gospodynie domowe i inni	32	48	9	9	3	0	32
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	36	23	29	4	2	5	98
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	49	23	13	9	1	4	73
sekt. pryw. poza rolnict.	56	15	20	3	2	3	169
prywatnym gosp. rolnym	55	0	42	0	0	3	41
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	48	19	22	4	3	3	72
301-500	46	28	17	2	1	6	96
501-900	40	19	32	3	3	3	143
901-1200	40	17	30	6	4	4	77
Powyżej 1200 zł	42	20	25	11	2	1	67
Ocena własnych war. mater.							
Złe	51	19	22	1	2	5	164
Średnie	44	19	27	3	2	4	338
Dobre	40	21	22	10	2	5	252
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	38	13	36	7	0	7	41
Raz w tygodniu	40	21	27	5	3	4	380
1-2 razy w miesiącu	48	20	16	4	1	10	120
Kilka razy w roku	50	17	25	4	2	2	126
W ogóle nie uczestniczy	55	20	15	4	2	4	87
Poglądy polityczne							
Lewica	38	28	25	6	3	0	94
Centrum	48	19	23	4	2	4	228
Prawica	45	18	24	6	1	7	220
Trudno powiedzieć	43	20	26	3	3	5	211

Tabela 7. Czy kiedykolwiek używał(a) Pan(i) narkotyków,
środków odurzających?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	4	96	931
Płeć			
Mężczyźni	6	94	445
Kobiety	1	99	486
Wiek			
18-24 lat	12	88	134
25-34	10	90	176
35-44	0	100	145
45-54	0	100	177
55-64	0	100	132
65 lat i więcej	0	100	167
Miejsce zamieszkania			
Wieś	1	99	357
Miasto do 20 tys.	5	95	121
20-100 tys.	5	95	182
101-500 tys.	6	94	167
501 tys.i więcej mieszk.	2	98	104
Wykształcenie			
Podstawowe	4	96	268
Zasadnicze zawodowe	2	98	247
Średnie	3	97	320
Wyższe	7	93	97
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	6	94	57
Prac.umysł.niż.szczebła	1	99	67
Pracownicy fiz.- umysł.	3	97	79
Robotnicy wykwalifikowani	3	97	95
Robotnicy niewykwalifik.	5	95	44
Rolnicy	6	94	49
Pracujący na własny rach.	4	96	28
Bierni zawodowo			
Renciści	0	100	79
Emeryci	0	100	218
Uczniowie i studenci	14	86	62
Bezrobotni	7	93	109
Gospodynie domowe i inni	3	97	42
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	1	99	112
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	3	97	78
sekt. pryw. poza rolnict.	5	95	186
prywatnym gosp. rolnym	5	95	51
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	4	96	85
301-500	2	98	117
501-900	4	96	199
901-1200	4	96	90
Powyżej 1200 zł	4	96	75
Ocena własnych war. mater.			
Złe	4	96	215
Średnie	2	98	426
Dobre	6	94	289
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	0	100	56
Raz w tygodniu	1	99	485
1-2 razy w miesiącu	1	99	141
Kilka razy w roku	5	95	148
W ogóle nie uczestniczy	17	83	101
Poglądy polityczne			
Lewica	6	94	106
Centrum	3	97	273
Prawica	6	94	262
Trudno powiedzieć	1	99	290

Tabela 8. Narkotyki można podzielić na tzw. narkotyki twarde i narkotyki miękkie. Czy wie Pan(i), na czym polega to rozróżnienie?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	34	66	930
Płeć			
Mężczyźni	42	58	445
Kobiety	27	73	485
Wiek			
18-24 lat	57	43	134
25-34	54	46	176
35-44	43	57	145
45-54	26	74	176
55-64	18	82	132
65 lat i więcej	8	92	167
Miejsce zamieszkania			
Wieś	22	78	357
Miasto do 20 tys.	35	65	121
20-100 tys.	42	58	182
101-500 tys.	43	57	166
501 tys. i więcej mieszk.	48	52	104
Wykształcenie			
Podstawowe	12	88	268
Zasadnicze zawodowe	31	69	247
Średnie	45	55	320
Wyższe	70	30	96
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	74	26	56
Prac.umysł.niż.szczebła	51	49	67
Pracownicy fiz.- umysł.	45	55	79
Robotnicy wykwalifikowani	40	60	95
Robotnicy niewykwalifik.	35	65	44
Rolnicy	15	85	49
Pracujący na własny rach.	52	48	28
Bierni zawodowo			
Renciści	13	87	79
Emeryci	12	88	218
Uczniowie i studenci	63	37	62
Bezrobotni	38	62	109
Gospodynie domowe i inni	34	66	42
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	53	47	111
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	48	52	78
sekt. pryw. poza rolnict.	47	53	186
prywatnym gosp. rolnym	16	84	51
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	30	70	85
301-500	30	70	117
501-900	31	69	199
901-1200	33	67	90
Powyżej 1200 zł	53	47	74
Ocena własnych war. mater.			
Złe	24	76	215
Średnie	33	67	425
Dobre	44	56	289
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	18	82	56
Raz w tygodniu	27	73	484
1-2 razy w miesiącu	37	63	141
Kilka razy w roku	47	53	148
W ogóle nie uczestniczy	57	43	101
Poglądy polityczne			
Lewica	46	54	106
Centrum	36	64	273
Prawica	40	60	262
Trudno powiedzieć	23	77	289

Tabela 9. Czy uważa Pan(i), że tzw. miękkie narkotyki: 1 - uzależniają i są szkodliwe dla zdrowia; 2 - uzależniają, ale nie są szkodliwe dla zdrowia; 3 - nie uzależniają, ale są szkodliwe dla zdrowia; 4 - nie uzależniają i nie są szkodliwe dla zdrowia

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	82	5	10	1	2	319
Płeć						
Mężczyźni	80	5	11	2	2	187
Kobiety	84	5	9	1	2	131
Wiek						
18-24 lat	67	9	21	1	2	77
25-34	80	5	9	2	3	96
35-44	90	4	4	1	0	62
45-54	92	0	6	2	0	47
55-64	90	0	10	0	0	24
65 lat i więcej	89	4	0	0	7	13
Miejsce zamieszkania						
Wies	76	11	11	1	1	79
Miasto do 20 tys.	84	4	10	2	0	42
20-100 tys.	86	3	7	3	1	76
101-500 tys.	76	1	17	0	6	71
501 tys.i więcej mieszk.	89	3	7	2	0	50
Wykształcenie						
Podstawowe	61	13	23	0	3	32
Zasadnicze zawodowe	89	1	7	0	3	76
Średnie	84	6	8	1	1	142
Wyższe	78	3	13	4	2	68
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	73	2	15	7	3	41
Prac.umysł.niż.szczebła	85	3	10	2	0	34
Pracownicy fiz.- umysł.	88	4	0	3	5	36
Robotnicy wykwalifikowani	84	5	9	0	2	38
Robotnicy niewykwalifik.	80	5	8	0	7	16
Rolnicy	59	0	41	0	0	7
Pracujący na własny rach.	73	9	19	0	0	15
Bierni zawodowo						
Renciści	100	0	0	0	0	10
Emeryci	89	2	5	0	3	27
Uczniowie i studenci	71	12	17	0	0	39
Bezrobotni	88	7	5	0	0	41
Gospodynie domowe i inni	83	0	17	0	0	14
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	88	1	9	3	0	59
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	90	0	4	0	6	37
sekt. pryw. poza rolnict.	73	9	12	3	3	87
prywatnym gosp. rolnym	63	0	37	0	0	8
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	83	5	8	0	4	25
301-500	84	3	8	3	3	35
501-900	86	5	9	0	0	61
901-1200	76	9	11	0	3	30
Powyżej 1200 zł	78	0	13	6	3	39
Ocena własnych war. mater.						
Złe	73	4	16	0	6	52
Średnie	85	7	5	1	2	141
Dobre	81	3	13	2	1	126
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	85	6	0	0	9	10
Raz w tygodniu	87	3	7	0	3	129
1-2 razy w miesiącu	85	6	9	0	0	53
Kilka razy w roku	83	4	12	1	0	69
W ogóle nie uczestniczy	65	7	18	7	3	58
Poglądy polityczne						
Lewica	78	5	15	0	2	49
Centrum	83	4	7	2	4	99
Prawica	79	7	12	3	0	104
Trudno powiedzieć	87	3	9	0	1	67